

Sygn. akt I ACa 552/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Sędziowie:	SSA Dariusz Rystał SSA Iwona Wiszniewska
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Goltsche

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa P. I.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 8 maja 2014 r., sygn. akt I C 615/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 stycznia 2012 roku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w S. z dnia 21 lutego 2012 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt ICo 755/12;

2. nie obciąża pozwanego kosztami postępowania w sprawie;

II. nie obciąża pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego powoda.

Dariusz Rystał Agnieszka Sołtyka Iwona Wiszniewska

Sygn. akt: I ACa 552/14

UZASADNIENIE

Powód P. I. wystąpił przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. z pozwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 stycznia 2012 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności

postanowieniem Sądu Rejonowego w S. z dnia 21 lutego 2012 r., wydanym w sprawie o sygn. I Co 755/12. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że 25 stycznia 2012 r. (...) S.A. wystawił przeciwko niemu bankowy tytuł egzekucyjny w związku z brakiem spłaty przez niego kredytu o numerze (...) zaciągniętego solidarnie z S. C. w drodze umowy z dnia 19 sierpnia 2010 r. na kwotę 140.000 zł. Wskazany tytuł egzekucyjny został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w S. z dnia 21 lutego 2012 r. wydanym w sprawie o sygnaturze I Co 755/12. W oparciu o przedmiotowy tytuł wykonawczy, przeciwko powodowi wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne (sygn. KM 2978/12) przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S., M. K.. W ramach tego postępowania dokonano m.in. zajęcia wierzytelności należnej dłużnikowi od Naczelnika Urzędu Skarbowego w S.. Powód podał, że podpisał z (...) S.A. przedmiotową umowę, jednakże podpisując ją nie miał świadomości, że w istocie „zawiera umowę kredytową”, był bowiem przekonany, że występuje w całej czynności cywilnoprawnej w charakterze niejako „użyczającego” S. C. swojego konta bankowego banku (...) S.A., po to, by S. C. mógł zawrzeć umowę kredytową. Powód nie miał zatem nawet woli podpisania z pozwanym przedmiotowej umowy i uzyskania z niej środków pieniężnych, żadne też pieniądze nie zostały mu wypłacone. Powód wskazał, że stał się ofiarą czynów, jakich dopuszczały się osoby wchodzące w skład zorganizowanej grupy przestępczej, założonej i kierowanej przez J. N., przy dokonywaniu oszustw, w tym oszustw kredytowych, na szeroką skalę i wykorzystując przy tym, obok P. I., dziesiątki innych ludzi.

Powód wskazał, że pismem z dnia 1 lipca 2011 r. na mocy art. 86 k.c. uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego przez niego w formie tej umowy. Zdaniem powoda wskazane oświadczenie woli zostało przez niego złożone pod wpływem podstępnie wywołanego u niego błędu.

Pozwany (...) Bank (...) S.A. w W. wniósł o odrzucenie pozwu oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w przypadku zaś nie uwzględnienia wniosku o odrzucenie pozwu, z ostrożności procesowej, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Odnosząc się do treści postawionych zarzutów w pozwie pozwany wskazał, że (...) SA w W. Oddział (...) w S. umową nr (...) z dnia 19 sierpnia 2010 r. udzielił powodowi P. I. i S. C. kredytu gotówkowego (...) w wysokości 140.000 z, wcześniej zbadał jego zdolność kredytową. Pozwany podał, że kwotę kredytu przelał na rachunek wskazany przez powoda. Wskazał, że powód pismem z dnia 1 lipca 2011 r. na mocy art. 86 k.c. uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego przez siebie pod wpływem podstępnie wywołanego u niego błędu, jednak zarzucił, że okoliczności przywołane przez powoda w uzasadnieniu pozwu nie potwierdzają, że spełnione zostały przesłanki konieczne do zastosowania powyższego przepisu, albowiem powód w chwili zaciągania kredytu-zawierania umowy kredytowej-był świadomy wagi składnych oświadczeń i ich ewentualnych skutków w sferze majątkowej, a wystąpienie z niniejszym powództwem ma na celu jedynie opóźnienie działań egzekucyjnych pozwanego i uniknięcie przez powoda odpowiedzialności za dług.

Pismem z dnia 16 grudnia 2013 r. pozwany (...) S.A. wniósł o zawiadomienie i wezwanie do wzięcia udziału w sprawie (...) S.A. z siedzibą w W., wskazując, że 26 września 2013 r. zawarł z ww. podmiotem umowę sprzedaży całości wierzytelności przysługujących (...) S.A. wobec powoda P. I. z tytułu umowy kredytu nr (...)

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek pełnomocnika pozwanego (...) S.A. o zawiadomienie (...) S.A. z siedzibą w W. o możliwości wzięcia udziału w procesie.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie I Wydział Cywilny oddalił

powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 sierpnia 2010 r. powód P. I. oraz S. C. zawarli z (...) Bankiem (...) S.A. w W. Oddział (...) w S. reprezentowanym przez pełnomocników (...) Bank (...) S.A.I. J. i A. Z., umowę nr (...) kredytu (...), na mocy której ww. Bank udzielił kredytobiorcom kredytu gotówkowego (...) przeznaczonego na dowolny cel w kwocie 140.000 zł, na okres kredytowania 60 miesięcy.

Zgodnie z postanowieniami ww. umowy, wypłata kredytu miała nastąpić jednorazowo przelewem na rachunek bankowy o wskazanym w umowie numerze.

Zabezpieczenie spłaty kredytu, zgodnie z § 13 umowy kredytowej, stanowiło umowne prawo potrącenia wymagalnych należności (...) Bank (...) S.A. z wierzytelnościami kredytobiorcy z tytułu środków zgromadzonych na rachunku kredytobiorcy oraz wpływających na ten rachunek.

Środki pochodzące z zaciągniętego kredytu zostały przelane przez pozwanego Bank na rachunek powoda P. I..

Przed udzieleniem powodowi tego kredytu pozwany uzyskał raport kredytowy dotyczący osoby powoda, zawierający informacje z Biura Informacji Kredytowej oraz Biura Informacji Gospodarczej, informacje te w odniesieniu do osoby powoda były pozytywne. Bank dokonał też analizy zdolności kredytowej powoda, wziął pod uwagę wszystkie produkty powoda, posiadane przez niego zadłużenia, oraz dochody, które powód podał w swoim oświadczeniu oraz wynikające z wpływów na jego rachunku.

Decyzja kredytowa wydana przez pozwanego Bank w oparciu o ww. informacje była pozytywna.

Powód zaciągniętego w dniu 19 sierpnia 2010 r. kredytu nie spłacał, stąd w dniu 25 stycznia 2012 r. pozwany Bank (...) S.A. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny.

Powyższy tytuł został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w S. z dnia 21 lutego 2012 r. (sygn. akt I Co 755/12).

Na podstawie uzyskanego tytułu wykonawczego, pozwany Bank (...) S.A. wszczął przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne. Pismem z dnia 18 maja 2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. M. K. zawiadomił powoda o wszczęciu egzekucji w oparciu o tytuł wykonawczy- bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności w celu wyegzekwowania kwoty należności głównej, tj. kwoty 128.834,34 zł, odsetek naliczonych do dnia 18 maja 2012 r. w kwocie 29.368,94 zł oraz kosztów egzekucji.

W toku postępowania Komornik dokonał zajęcia wierzytelności powoda należnych mu od Naczelnika Urzędu Skarbowego w S.. 19 czerwca 2012 r. Komornik dokonał zajęcia rachunku bankowego powoda i zakazał dokonywania wypłat, ponadto Komornik dokonał zajęcia kwot wpływających od pracodawcy powoda (...) Spółka z o.o. z tytułu wynagrodzenia za pracę i wierzytelności zasiłku chorobowego.

Pismem z dnia 1 lipca 2011 r. powód P. I. za pośrednictwem swojego pełnomocnika - adwokata, złożył pozwanemu (...) Bank (...) S.A. Oddziałowi (...) w S. oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępnie wywołanego błędu. W oświadczeniu tym powód wskazał, że pracownik pozwanego Banku A. Z. celowo i podstępnie wprowadziła go w błąd, podając mu nieprawdziwe informacje co do jego roli w zawarciu umowy kredytowej z dnia 19 sierpnia 2010 r. i tłumacząc mu, że podpisywane przez niego dokumenty dotyczą jedynie wyrażenia zgody na skorzystanie z przysługującej powodowi, jako posiadaczowi konta w pozwanym Banku promocji przez osobę trzecią- S. C.. Powód podał, że w momencie podpisywania umowy kredytowej nr (...) pozostawał pod wpływem podstępnie wywołanego błędu. Pełnomocnik powoda w oświadczeniu tym poinformował, że od daty doręczenia oświadczenia czynność prawna w postaci umowy kredytowej jest nieważna z mocą wsteczną (ex tunc), czyli od chwili jej dokonania.

Pismem z dnia 28 października 2011 r. powód za pośrednictwem swojego pełnomocnika - adwokata, zwrócił się do Banku (...) S.A. Oddział (...) w S. z prośbą o tzw. „zamrożenie”, tj. wstrzymanie naliczania odsetek karnych

od niespłaconych w terminie rat kredytu oraz wstrzymanie wszelkich czynności windykacyjnych związanych z udzielonym powodowi P. I. w dniu 19 sierpnia 2010 r. kredytu gotówkowego nr (...). W piśmie tym powód wskazał, że pieniądze uzyskane z ww. kredytu zostały przekazane w formie pożyczki J. N., który wcześniej zaoferował załatwienie wszelkich formalności związanych z udzieleniem kredytu. Następnie okazało się, że J. N. kierował zorganizowaną grupą przestępczą mającą na celu dokonywanie oszustw kredytowych i w tym zakresie współpracował z pracownikami Banku (...) S.A. Powód wskazał, że w związku z tym złożył już do Prokuratury Okręgowej w Szczecinie zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. (sygn. akt VI Ds. 44/11/Sp). Powód podał, że padł ofiarą oszustwa, ponadto na chwilę obecną nie jest w stanie spłacać rat kredytu, stąd wnosi o jego „zamrożenie”. Powód wskazał, że ww. kredyt miał spłacać J. N., a powód obecnie podjął czynności zmierzające do wyegzekwowania od J. N. udzielonej mu pożyczki.

W Oddziale (...) pozwanego Banku (...) S.A. w S. w 2010 r. zawierały umowy kredytowe oraz umowy pożyczki także inne osoby. I tak, m.in. w 27 października 2010 r. umowę pożyczki hipotecznej dla małych i średnich przedsiębiorstw, a 28 października 2010 r. umowę kredytu z pakietem ubezpieczeniowym zawarł K. M., w dniu 10 grudnia 2009 r. umowę kredytu P. zawarł J. Z., w dniu 24 listopada 2010 r. umowę kredytu P. zawarli J. Z. i M. Z.

Pismem z dnia 4 listopada 2011 r. powód P. I. oraz kilkanaście innych osób, m.in. J. Z. i M. Z., A. S., W. G. M. P. (1), P. K. i J. I., za pośrednictwem zawodowego pełnomocnika złożyli w Prokuraturze Okręgowej w Szczecinie zawiadomienie o popełnieniu przestępstw przez J. N.. W zawiadomieniu tym wskazano sposób, w jak ww. osoby zostały oszukane przez J. N., wskazując, że ten działał w dwojaki sposób, bądź to namawiał konkretną osobę do zaciągnięcia kredytu lub pożyczki, a uzyskana z tego tytułu kwota miała mu być następnie pożyczona, zaciągnięty kredyt/pożyczkę miał spłacać J. N.. Drugim sposobem miało być nakłanianie do założenia działalności gospodarczej, a następnie zawieranie umów sprzedaży nieruchomości, na który dana osoba miała zaciągnąć kredyt hipoteczny, nieruchomość tę miał następnie odkupić J. N..

W zawiadomieniu wskazano, że J. N., realizując swoje cele współpracował z pracownikami Banku (...) S.A., zaś uzyskane pieniądze przeznaczał na własną inwestycję, - (...) spółkę z o.o. w W..

W związku z powyższym zawiadomieniem, Prokuratura Okręgowa w Szczecinie Wydział VI do spraw Przystępności Gospodarczej wszczął postępowanie przygotowawcze (sygn. VI Ds. 44/11), w toku której przedstawiono zarzuty pracownikom Banku (...) S.A Oddziału (...)w S.- R. M. i M. P. (2).

Pismem z dnia 31 maja 2012 r. powód P. I. za pośrednictwem swojego pełnomocnika- adwokata, zwrócił się do Banku (...) S.A. w W. Centrum (...) w S. z wezwaniem do dobrowolnego odstąpienia od egzekucji komorniczej należności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym z dnia 25 stycznia 2012 r., zaopatrzonym w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w S. w dniu 21 lutego 2012 r. w sprawie o sygn. I Co 755/12 w nieprzekraczalnym terminie do dnia 8 czerwca 2012 r.

Pozwany Bank (...) S.A. zawarł 26 września 2013 r. umową sprzedaży przeniósł na (...) S.A. z siedzibą w W. całość wierzytelności przysługujących (...) Bank (...) S.A. wobec powoda P. I. z tytułu umowy kredytu nr (...).

Pismem z dnia 8 listopada 2013 r. (...)S.A. z siedzibą w W. wezwał powoda do zapłaty kwoty 197.954,81 zł w terminie do dnia 19 listopada 2013 r., z zagrożeniem podjęcia czynności windykacyjnych.

Po dokonaniu takich ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo podlegało oddaleniu w całości. Sąd wskazał, że powód żądanie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wywodził z treści art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c., powołując się na zdarzenie w postaci istnienia wady oświadczenia woli w postaci podstępu, którym to doprowadzono go do zawarcia umowy kredytowej o numerze (...) z dnia 19 sierpnia 2010 r.

Przywołał Sąd treść art. 84 § 1 i 2 k.c. oraz art.86 § 1 i 2 k.c. i stwierdził, że w ocenie Sądu oświadczenie woli powoda, stanowiące element umowy kredytowej zawartej w dniu 19 sierpnia 2010 r., nie zostało złożone pod wpływem podstępu.

Zdaniem Sądu, powód miał świadomość, jaką umowę zawiera, wiedział także, że podpisując tę umowę, osobiście zaciąga zobowiązanie kredytowe, tj. że pozwany Bank udziela mu kredytu w kwocie 140.000 zł, który powód będzie musiał zwrócić.

Uznał Sąd, że okoliczności faktyczne sprawy wskazują na to, że powód chciał zawrzeć umowę kredytu o określonej treści i ją zawarł, wcześniej podejmując czynności niezbędne do jej podjęcia, to jest przedkładając pozwanemu dokumenty niezbędne do oceny jego zdolności kredytowej, wskazując, z jakich produktów bankowych w przeszłości skorzystał, tj. jakie kredyty zaciągnął i jakie spłaca. Ponadto powód złożył także pozwanemu oświadczenie o dochodach, w którym wskazał, iż jego średnie miesięczne dochody wynoszą 4.958 zł i nie są obciążone sądowymi lub administracyjnymi tytułami egzekucyjnymi. Ponadto powód w dniu 19 sierpnia 2010 r. złożył także wniosek o kredyt gotówkowy, który własnoręcznie podpisał, w którym wystąpił o udzielenie mu kredytu w kwocie 140.000 zł. Zarówno zatem z samego podpisania w dniu 19 sierpnia 2010 r. umowy kredytowej nr (...), jak i z podjętych przez powoda czynności przygotowawczych, takich jak zgromadzenie niezbędnej dokumentacji, informacji dotyczących sytuacji finansowej powoda jak i ze złożenia wniosku o udzielenie kredytu wynikała, w ocenie sądu meriti, wola powoda zaciągnięcia kredytu, a nie jedynie użyczenia swojego konta bankowego po to, by kredyt mogła zaciągnąć inna osoba.

Z tych powodów Sąd I instancji uznał, że nie sposób jest uznać, że powód został podstępnie wprowadzony w błąd i pozostawał w przekonaniu, że występuje w całej czynności cywilnoprawnej w charakterze „użyczającego” S. C. swojego konta bankowego banku (...) S.A., po to, by to S. C. mógł zawrzeć umowę kredytową.

Podkreślił Sąd, że powód w dacie podpisywania umowy nie miał zniesionej poczytalności, a zatem był w pełni świadomy i w ocenie Sądu musiał wiedzieć, jakiego rodzaju umowę podpisuje, tym bardziej, że wcześniej zaciągał już kredyty, stąd i znał rządzące jego udzieleniem zasady.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie brak było także jakichkolwiek podstaw do przypisywania działaniom pracowników Banku (...) S.A. cech działań podstępnych. Podniósł Sąd, że powód był w Banku, miał możliwość uzyskania informacji co do zawieranej umowy, o ile cokolwiek wzbudziłoby jego wątpliwości, umowy nie musiał podpisywać. Sąd podkreślił także, że w trakcie zawierania umowy, jak również i po jej zawarciu, powód nie zgłaszał żadnych wątpliwości co do postanowień umowy kredytowej, nie kwestionował ich, uczynił to dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego. Sąd zauważył ponadto, że kwota kredytu została realnie wypłacona powodowi, trudno zatem mówić o podstępnym działaniu pozwanego Banku, postąpił on bowiem stosowanie do postanowień umowy kredytowej i postawił do dyspozycji powoda kredyt o ustalonej w umowie kwocie.

Jako niezasadny Sąd uznał zarzut naruszenia przez stronę pozwaną art. 5 k.c. Zaznaczył Sąd, iż zastosowanie art. 5 k.c. powinno mieć miejsce w sytuacji przyjęcia występowanie okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie. Na gruncie przedmiotowej sprawy w ocenie Sądu nie istniały żadne okoliczności przemawiające za naruszeniem zasad współżycia społecznego przez stronę pozwaną podczas procedury udzielenia kredytu.

Podkreślił także Sąd, że nawet jeśli powód uzyskał w pozwanym Banku kredyt za pomocą przestępczych działań zorganizowanej grupy przestępczej, założonej i kierowanej przez J. N., to okoliczność ta nie może obciążać pozwanego Banku. Powód świadomie zawarł bowiem umowę kredytową, zgodnie z umową powód kredyt otrzymał, a to na co go przeznaczył, było już jego indywidualną sprawą.

Mając na uwadze powyższe, Sąd powództwo oddalił, o czym orzeczono w pkt I sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Powód przegrał sprawę w całości i w konsekwencji na podstawie § 2 ust. 1 i § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 490), Sąd

zasądził od powoda na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów procesu kwotą 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się powód, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

a) naruszenia art. 96 § 1 oraz 97 § 1 w zw. z art. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe - w postaci nieuwzględnienia w orzeczeniu faktu, że tytuł wykonawczy, którego dotyczyło postępowanie jest tytułem wykonawczym, którym skutecznie nie może posługiwać się pozwany, co zaś uzasadniało wyeliminowanie go z obrotu prawnego;

b) naruszenia art. 86 KC w zw. z art. 840 § 1 pkt 1 i 2 KPC - w postaci odmówienia przez Sąd zasadności podstawie wywiedzonego powództwa, w sytuacji, gdy strona opisała i zarysowała okoliczności sprawy i zawarcia umowy w taki sposób, który przesądzał o zaistnieniu przesłanek do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności;

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, w postaci:

a) art. 217 § 1 i 227 oraz 231 KPC - polegającym na przyjęciu przez Sąd Okręgowy całkowitej bezsporności stanu faktycznego, niezbadaniu okoliczności sprawy i wydaniu orzeczenia na podstawie ogólnych informacji wynikających z dokumentów, które to dokumenty należało poddać stosownej interpretacji;

b) naruszenia art. 233 § 1 KPC - polegającym na oddaleniu lub pominięciu przez Sąd Okręgowy praktycznie wszystkich wniosków dowodowych zgłoszonych przez stronę powodową, ustaleniu całego stanu faktycznego za bezsporny i wydaniu orzeczenia bez zbadania okoliczności sprawy i bez wszechstronnego rozważania materiału dowodowego istotnego dla ujawnienia okoliczności sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (zgodnie z żądaniem pozwu) - ewentualnie zaś o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Nadto wniósł o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podkreślił, że padł ofiarą zorganizowanej grupy przestępczej, działającej pod kierownictwem J. N. i zawarcie umowy kredytowej zasądzało się na podstęp. Działania tej grupy polegały na tym, że posiadała ona liczne kontakty wśród pracowników banku - pozwanego - i naruszając w sposób przestępczy procedury bankowe udzielane były kredyty i pożyczki, których obowiązek spłaty przypisywano następnie osobom, które kredytów tych nie zacięgały. Zarzucił, że oszustwo - podstęp - skierowany w stosunku do powoda polegał na tym, że określone osoby użyczały kont innym osobom, a nie były faktycznie kredytobiorcami i w związku z tym nie otrzymywały środków pozyskanych w drodze kredytu.

Apelujący podkreślił, że okoliczności związane z działaniami grupy J. N. są Sądowi Okręgowemu doskonale znane z urzędu, gdyż przed tym sądem toczyły się liczne postępowania, a zeznający świadkowie powiązani z J. N. (przykładowo w sprawie I C 1083/12) wprost używali stwierdzeń, że „posiadali oni układ”, „chodziło o wykorzystanie konta” czy też „ktoś musiał użyczyć konta”. Apelujący wskazał, że przeprowadzenie postępowania dowodowego pozwalałoby na uzyskanie stanowiska innych osób pokrzywdzonych i oszukanych w sposób analogiczny do tego, czego ofiarą padł powód, ale Sąd Okręgowy nie widział jednak takiej potrzeby .

Zarzucił też apelujący, że okolicznością znamionową dla sprawy jest to, że pozwany wyzbył się wierzycelności przysługującej mu względem powoda, sprzedając wierzycelność (...) z siedzibą w W.. W ocenie skarżącego jeśli już więc Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji związanej z podstępem względem powoda, to winien był poddać pod

rozważę zasadność podjęcia pewnych czynności z urzędu, tj. wyeliminowania z obrotu tytułu wykonawczego, którym wierzyciel (w osobie banku) nie może się w już skutecznie posługiwać. Podkreślił skarżący, że zbycie wierzytelności jest równoznaczne z wygaśnięciem zobowiązania w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 KPC - oczywiście, w zakresie zobowiązania pomiędzy konkretnymi stronami, a nie zobowiązania jako takiego (skutecznie sprzedanego).

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja jest uzasadniona, co w rezultacie doprowadziło do wydania orzeczenia reformatoryjnego w postulowanym przez skarżącego kierunku, choć Sąd Apelacyjny nie podziela wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów.

Podkreślić bowiem należy, że okolicznością bezsporną w sprawie było to, że pozwany Bank (...) S.A. zawarła 26 września 2013 r. umowę sprzedaży przeniósł na (...) S.A. z siedzibą w W. całość wierzytelności przysługujących (...) Bank (...) S.A. wobec powoda P. I. z tytułu umowy kredytu nr (...). Pismem z dnia 8 listopada 2013 r. (...) S.A. z siedzibą w W. wezwał powoda do zapłaty kwoty 197.954,81 zł w terminie do dnia 19 listopada 2013 r., z zagrożeniem podjęcia czynności windykacyjnych.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik pozwanego przyznał, że wydał nabywcy wierzytelności komplet dokumentacji związanej z zadłużeniem powoda stwierdzonym spornym tytułem egzekucyjnym. Wskazał też, że aktualnie pozwany nie jest wierzycielem powoda. Ta istotna z punktu widzenia oceny zasadności żądania powoda okoliczność uszła uwadze Sądu I instancji i nie odniósł się do niej ten sąd w żaden sposób w pisemnej części uzasadnienia, w szczególności nie wskazał, czy fakt ten ma znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Zgodnie z treścią art. 316 § 1 k.p.c. sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Mając na uwadze treść powyższego przepisu, należy stwierdzić, że nie istnieje zamknięty katalog zdarzeń, których wystąpienie po powstaniu tytułu egzekucyjnego, dawałoby podstawę do wytoczenia powództwa opozycyjnego.

W literaturze prawniczej wyrażono ogólny pogląd, iż do omawianych zdarzeń należy zaliczyć zjawiska i stany świata zewnętrznego oraz objawy wewnętrznego życia stron, z którymi przepisy prawa materialnego łączą wygaśnięcie zobowiązań, albo które powodują niemożność egzekwowania świadczeń wynikających z tytułu egzekucyjnego (por. E. Wengerek (w:) Postępowanie zabezpieczające, pod red. M. Romanowskiej, s. 338).

W orzecznictwie do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania zaliczono min.: wykonanie zobowiązania (art. 450 i n.); świadczenie w miejsce wykonania (datio in solutum - art. 453 k.c.); trwała i nieprzemijająca niemożliwość świadczenia, będąca skutkiem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności (art. 475 k.c.); potrącenie (art. 498 i n. k.c.); odnowienie (art. 506 k.c.); zwolnienie dłużnika z długu przez wierzyciela (art. 508 k.c.); zmianę wierzyciela (art. 509 i n. k.c.); wydanie wyroku na korzyść jednego z dłużników solidarnych w następstwie uwzględnienia zarzutu wspólnego wszystkim dłużnikom solidarnym (art. 375 § 2 k.c.) oraz wejście w życie nowych przepisów prawa, jeżeli nowy przepis stwierdza wygaśnięcie wcześniej ustalonego zobowiązania.

Natomiast do zdarzeń, wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane zaliczono: przedawnienie roszczenia (art. 117 i n. k.c.), przemijającą niemożliwość świadczenia, odroczenie spełnienia zobowiązania przez wierzyciela,

rozłożenie spłaty świadczenia na raty, prawo zatrzymania rzeczy do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługujących dłużnikowi roszczeń, uprawomocnienie się wyroku w procesie petytoryjnym.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić trzeba, że zawarcie przez pozwanego z (...) S.A. z siedzibą w W. umowy sprzedaży wierzytelności (k. 314- 320), dopuszczalnej z punktu widzenia przepisów ustawy prawo bankowe, której przedmiotem była m.in. wierzytelność pozwanego wobec powoda objęta tytułem wykonawczym, którego dotyczy spór w niniejszej sprawie, sprawiło, że wygasło zobowiązanie powoda wobec pozwanego. Nowym wierzycielem powoda z tytułu spornej wierzytelności stał się inny podmiot, który jednak w trybie art. 788 § 1 k.p.c. nie może uzyskać klauzuli wykonalności na objęty sporem w niniejszej sprawie tytuł wykonawczy.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyrażono bowiem pogląd, iż art. 788 § 1 k.p.c. nie stanowi podstawy do nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu na rzecz nabywcy uprawnienia stwierdzonego tym tytułem, nie jest bowiem dopuszczalne nadanie klauzuli wykonalności na rzecz niebędącego bankiem nabywcy wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym po zaopatrzeniu go w sądową klauzulę wykonalności (por. uchwała z dnia 18 kwietnia 1996 r., III CZP 194/95, OSNC 1996, nr 7-8, poz. 101, uchwała z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04, OSNC 2005, Nr 6, poz. 98).

W konsekwencji, np. fundusz sekurytyzacyjny, będący nabywcą wierzytelności banku, musi dochodzić tej wierzytelności przed sądem, a wyciągi z ksiąg rachunkowych funduszu mogą stanowić podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CZP 65/09, OSNC 2010, Nr 4, poz. 51).

W sytuacji zbycia wierzytelności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w sądową klauzulę wykonalności zachodzi zatem może realne niebezpieczeństwo prowadzenia egzekucji tej samej wierzytelności przez różne podmioty na podstawie różnych tytułów egzekucyjnych zaopatrzonych w klauzulę wykonalności. Sytuacja, w której mogą w obrocie prawnym funkcjonować dwa tytuły wykonawcze dotyczące tej samej wierzytelności nie jest prawidłowa, a negatywnym skutkiem takiego stanu rzeczy zapobiega żądanie - na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. - pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego, któremu nadano klauzulę wykonalności.

Z takim żądaniem wystąpił powód w niniejszej sprawie. Wprawdzie oparł je początkowo na innej podstawie faktycznej - podstęp, jednakże w toku procesu, po zbyciu przez pozwanego wierzytelności, uzupełnił uzasadnienie faktyczne żądania, wskazując na zbycie wierzytelności skutkujące wygaśnięciem zobowiązania wobec pozwanego. Ta podstawa powództwa z powodów opisanych powyżej okazała się uzasadniona, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku i pozbawieniem tytułu wykonawczego wykonalności zgodnie z żądaniem pozwu sformułowanym przez powoda, o czym na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. orzeczono w punkcie I ppkt 1 wyroku.

Z uwagi jednak na to, że ostatecznie uwzględnienie powództwa było jedynie konsekwencją zbycia w toku procesu wierzytelności objętej spornym tytułem wykonawczym Sąd Apelacyjny nie obciążył pozwanego kosztami postępowania w sprawie, o czym orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w punkcie I ppkt 1 i pkt II wyroku.

Końcowo i jedynie dla porządku wskazuje sąd odwoławczy, że za bezzasadne uznał zarzuty apelującego odnoszące się do naruszenia art. 86 k.c. W tym zakresie Sąd Apelacyjny w całości podziela, przyjmując za własne poczynione w tym zakresie przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, jak również ocenę prawną dokonaną z punktu widzenia błędu czy podstępu przez sąd meriti. Podkreślić należy, że materiał dowodowy zebrany w niniejszej sprawie wskazuje na to, że powód świadomie zawarł z pozwanym bankiem umowę kredytową, nie podważył ponadto powód stosownymi środkami dowodowymi twierdzeń pozwanego dotyczących tego, że udzielony kredyt w wysokości 140.000 zł został przez pozwanego przelany na wskazane przez kredytobiorców konto. Tym samym pozwany spełnił swe zobowiązanie wynikające z umowy kredytowej, a obowiązkiem powoda była spłata kredytu.

Przede wszystkim zaś wskazać trzeba, że powód nie wykazał, by konkretny pracownik pozwanego wprowadził go w błąd co do treści czynności prawnej. Nie udowodnił też, by pracownicy pozwanego, którzy udzielali mu kredytu

skazani zostali za przestępstwo związane z niekorzystnym rozporządzeniem mieniem czy zaciągnięciem zobowiązania przez powoda. Zeznania wnioskowanych świadków okoliczności tej wykazać nie mogli, świadkowie ci zeznawać mieli na okoliczność prowadzenia przez pewną grupę przestępczą działalności, w wyniku której powód i inne osoby w niekorzystny dla siebie sposób powierzyły środki finansowe osobom trzecim. Tą osobą trzecią nie był zaś pozwany.

Dodać też należy, że do dnia orzekania przez Sąd Apelacyjny powód nie przedstawił orzeczenia sądowego (wyroku karnego skazującego konkretne osoby za przestępstwo przeciwko powodowi) potwierdzającego działanie przez osoby trzecie na jego szkodę i doprowadzenia go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

Z powyższych względów zarzut naruszenia art. 217, 227, 231 i 233 § 1 k.p.c. w kontekście podstępu czy błędu uznaje sąd odwoławczy za niezasadny.

D. Ryszał A. Sołtyka I. Wiszniewska